

Kiumbe Kipya

2 Wakorintho 5:1

**Muongozo wa Mafundisho kwa
Wanaozaliwa mara ya pili**

**Ushirika wa Waliowachanga Kiroho
CALVARY CHAPEL COSTA MESA**

Kiumbe Kipya

2 Wakorintho 5:17

**Muongozo wa Mafundisho kwa
Wanaozaliwa mara ya Pili**

Ushirika wa Waliowachanga Kiroho

CALVARY CHAPEL COSTA MESA

All scripture quotations in this book are taken from King James Version of the Bible.

Kiumbe Kipyua

Copyright © 2000 by Calvary Chapel Costa Mesa

Published by Calvary Chapel Costa Mesa

ISBN 0-9700218-3-6

All Rights Reserved. Not part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means without the express written consent of the author or by any means without the express written consent of the author.

Printed in the United States of America.

Tunatamani kwamba unapotumia haya masomo katika hiki kitabu utajengwa na kuelewa mambo mengi ya misingi ya Imani ya Wakristo. Leo, kuliko siku zingine zote, twaitaji *“wenye shina na wenye kujengwa katika Yeye; mmefanywa imara kwa Imani kama mlivyofundishwa; mkizidi kutoa shukrani”* (Wakolosai 2:7). Tukiwa na hili lengo mbele yetu, wacha tukimbie mbio ya ushindi. Katika hiki kitabu kuna mafunzo kumi na manne ambayo, ikisomwa kwa makini, itakupatia mwanzo nzuri wa msingi bora wa imani ambayo itakuongoza katika maisha iliyojaa na uzuri na maisha iliyojaa mawimbi. Ni tumaini letu kuwa unapotekeleza hizi misimamo za kibibilia maishani mwako, utafananishwa na mtu ambaye Yesu alisema: *“Basi kila asikiaye haya maneno yangu, na kuyafanya, atafananishwa na mtu mwenye akili, aliyejenga nyumba yake juu ya mwamba; mvua ikanyesha, mafuriko yakaja, pepo zikavuma, zikaipiga nyumba ile, isianguke; kwa maana misingi yake imewekwa juu ya mwamba.”* (Mathayo 7:24-25). Yesu ni huu mwamba.

Yakobo anatwambia *“Mkaribieni Mungu, naye atawakaribia ninyi. Itakaseni mikono yenu enyi wenye dhambi, na kuisafisha mioyo yenu, enyi wenye nia mbili.* (Yakobo 4:8). Hili ni tumaini letu na ombi letu kwako wewe ambaye umefanya uamuzi wa kumtumainia Yesu Kristo na watamani kumfanya awe Bwana wa maisha yako.

Katika Neema Yake

Tim Fraser

Toba na Imani

TOBA

Kutubu inamaanisha kubadilisha mawazo na mtazamo wako kuhusu dhambi.

Inamaanisha kugeuka kutoka dhambini na kumgeukia Mungu (Yesu Kristo) kwa msamaha na utakaso.

1) NANI ALIHUBIRI HITAJI LA TOBA?

- a. Mathayo 3:2 _____
- b. Mathayo 4:17 _____
- c. Marko 6:7-12 _____
- d. Matendo 2:38 _____
- e. Matendo 17:22 & 30 _____

2. NI NINI THIHIRISHO LA TOBA KAMILI?

- a. 2 Wakorintho 7:9 – 10 _____
- b. Luka 18:9 – 14 _____
- c. 1 Wathesalonike 1:9 _____

3. TOBA NI MABADILIKO YA MAMBO MATATU:

- a. *Ujuzi wa Akili*– Mabadiliko ya nia, yale tunayofikiria.

b. *Jambo la Kihisia* – Badiliko la moyo, yale tunayotamani.

c. *Jambo la kutaka* – Badiliko la kutaka / penzi, tutendayo.

4. NINI YAFAA IWE UJUMBE WETU KWA ULIMWENGU?

Luka 24:45 – 48 _____

IMANI

1) NI VIPI BIBLIA YATOA MAANA YA IMANI?

Waebrania 11:1 _____

2) UNaweza ELEZA IMANI VIPI?

3) JE, IMANI YATOKA WAPI?

Waebrania 12:2 _____

4. JE, TWAPOKEAJE IMANI?

Warumi 10:17 _____

5) UMUHIMU WA IMANI:

- a. Twapokea wokovu kwayo – Waefeso 2:8 – 9
- b. Twaishi kwayo – 2 Wakorintho 5:6
- c. Ni ngao yetu dhidi ya adui – Waefeso 6:16
- d. Haikati tamaa- Waebrania 11:7 & 30
- e. Yatupa ushindi dhidi ya ulimwengu na shida zake – 1 Yohana 5:4 – 5

Jambo la muhimu katika toba ni kubadilisha nia na mtazamo kuhusu Kristo; badiliko kutoka kwa kutoamini na mtazamo wakukataa na kuwa katika hali ya kuamini na kuwana mtazamo wa kukubali. *Imani ya kweli* katika Kristo yahusika kusema / kutaja dhambi na kuacha dhambi. *Toba kamili na imani* haziwezi tengana. Huegemea moja na nyingine.

Swali la Utekelezaji au kuweka katika matendo: Je, nimetubu na kumtumainia Kristo?

Kazi ya kufanya: Soma Yohana 1, na kariri Yohana 1:12 – 13 na ombea moja kwa mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Dhambi, Wokovu na Msamaha

Je, uliweka imani yako katika matendo kwa njia gani wiki hii? _____

DHAMBI

1) DHAMBI NI NINI?

a. Warumi 3:23 _____

b. Isaya 53:6 _____

c. 1 Yohana 3:4 _____

2) NANI HUTENDA DHAMBI?

a. 1 Wafalme 8:46 _____

b. Warumi 3:23 _____

c. 1 Yohana 1:8 _____

3) DHAMBI ILITOKA WAPI?

a. Isaya 14:12 – 15 _____

b. Warumi 5:12 _____

4) MBONA NATENDA DHAMBI?

- a. Uamuzi wa Adamu katika bustani ya Edeni:
 1. Mungu alimwambia Adamu asile tunda la mti wa ufahamu wa mema na mabaya. (Mwanzo 2).
 2. Dhambi katika wanadamu ilianzishwa na uamuzi wa Adamu wa kutotii mapenzi ya Mungu (Mwanzo 3).
- b. Adhari (matokeo) za uamuzi wa Adamu juu yetu leo:
 1. Dhambi iliingia ulimwenguni kupitia mtu mmoja, Adamu (Warumi 5:12)
 2. Dhambi ya Adamu ilimtenga mwanadamu na Mungu (Mwanzo 3:22)
 3. Matokeo ya dhambi ya Adamu ilimfanya mwanadamu kufa kiasili na kiroho:
 - a. Kufa kiasili – mgawanyiko wa nafsi na mwili (Mwanzo 3:19)
 - b. Kufa kiroho- Mgawanyiko wa nafsi na Mungu milele (Warumi 6:23, 2 Wathesalonike 1:8 – 10)

WOKOVU

1. MAANA YA WOKOVU:

Ni hali ya kuokolewa kutoka kwa nguvu na mamlaka ya dhambi maishani na kutoka kutengwa na Mungu milele.

2. KIPAWA CHA MUNGU KWETU NI NINI?

Yohana 3:16 & Warumi 6:23 _____

3) JE, UNAOKOLEWA VIPI?

Waefeso 2:8 – 9 _____

4) NINANI TWAWEKA KWAKE IMANI ILI TUPATE WOKOVU?

Warumi 10:9 – 10 & 13 _____

MSAMAHA

1) UFAFANUZI WA MSAMAHA:

Ni kuachana na hati ya adhabu kamili ya makosa. Kutoadhibu makosa.

- a. Mungu anataka afanye nini dhambi yako? 1 Yohana 1:9

- b. Ni nini yafaa tuzingatie kufanya? Mathayo 6:14 – 15

- c. Mungu anaonaje dhambi zangu? Yeremia 31:34

2. TUNAPOKEA VIPI KARAMA YA MUNGU YA WOKOVU?

Soma Waefeso 2:10

Kazi ya ziada: Soma Waefeso 2, kariri Waefeso 2:8-9, na ombea moja kwa mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Neno La Mungu, Awamu ya Kwanza

Msamaha wa Mungu maishani mwako ulileta tofauti gani wiki hii? _____

NENO LA MUNGU, AWAMU YA KWANZA

1) UFAFANUZI:

Biblia ni ufunuo wa Mungu kuhusu mwenyewe kwa mwanadamu, na uumbaji.

Biblia huunda mfuatilio wa habari, habari ya mwanadamu na uhusiano wake kwa Mungu.

Biblia ina maudhu moja kubwa: uutu na kazi yake Yesu Kristo.

2) NENO LA MUNGU NI UFUNUO UNAOENDELEA:

Soma Waebrania 1:1-3 uone jinsi Mungu hunena:

- a. Nyakati mwafaka
- b. Njia mbalimbali
- c. Nyakati zilizopita
- d. Kwa mababa kutoka kwa manabii
- e. Katika nyakati hizi za mwisho
- f. Kwetu sisi kutoka Kwa Mwanaye (Umbo lake Mungu)

3) BIBLIA NI KITABU MAALUM:

Soma 2 Timotheo 3:16 – 17:

- a. Ni sehemu gani ya maandishi yamehusishwa (yametiwa pumzi) na Mungu

Makinika: Yamehusishwa ya maanisha “Yametiwa pumzi na Mungu”.

- b. Neno la Mungu lina faida gani?

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

- c) Kulingana na mstari wa 17, maandishi yatutayarisha kufanya nini? _____

4) SIFA ZA NENO LA MUNGU:

- a. Neno la Mungu ni:

1 Petro 1:23 – 25 _____

- b. Neno ni:

Waebrania 4:12 _____

- c. Neno litafanya

Luka 21:33 _____

- d. Neno ni:

Warumi 1:16 _____

(“Neno hapa lina maana sawa na Injili”)

- e. Neno halitawai:

Isaya 55:11 _____

5) NITAJUA JE NAWENZA AMINI BIBILIA?

- a. 2 Petro 1:20 – 21 latuhakikishia ya kwamba neno la Mungu ni kweli na la kutegemea. (Tia umakinifu: Kunao zaidi ya unabii mia tatu katika Agano la kale ambao ulitimilika wakati wa kuishi na huduma ya Yesu. Tukiweka pamoja uwezekano wa mtu mmoja kutimiza unabii nane tu, uwezekano utakuwa moja kwa kumi ukiongeza sufuri kumi na saba. Ndio tunaelewa ni kwa nini Petero alitangaza ya kwamba neno la unabii lililoandikwa ni la hakikisho.

- b. 2 Timotheo 3:16: Yatwambia ya kwamba maandiko yote matakatifu mwanzo wake ni Mungu.

- c. Tito 1:2 Yatwambia ya kwamba Mungu hawezi ndanganya.
- d. Je haya yatwambia nini kuhusu kutegemea neno la Mungu?

Kazi ya kufanya: Soma Zaburi 119:1 – 88, kariri Zaburi 119:16 na ombea moja kwa mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Neno La Mungu, Awamu Ya Pili

Je, waweza sema kama mwandishi wa Zaburi ya kwamba, “Nitafurahia katika amri zako, sitalisahau neno lako”. (Zaburi 119:16)_____

NENO LA MUNGU, AWAMU YA PILI

1) MAELEZO YA JUMLA YA BIBILIA

- a. Bibilia ina jumla ya vitabu 66; Agano la kale 39 na Agano jipya 27.
- b. Vitabu hivyo vimegawanywa katika milango na mistari ilikujikumbusha (hizo ziliongezwa baadaye kwa faida yetu).
- c. Agano la kale liliandikwa kwa kiebrania.
- d. Agano jipya liliandika kwa kingiriki. (Kumbuka tafsiri ya kiingereza ilitoka kwa hizi lugha za asili).
- e. Je, kwa nini kuna umuhimu wa Agano jipya? Nini mbaya na Agano la kale?
Soma Waebrania 8:9 – 10
 - 1) Msingi wa Agano la kale kwa Waisraeli uliweka uzito kwa utiifu wa mwanadamu kwa Mungu.
 - 2) Msingi wa Agano jipya ni Mungu katika matendo badala ya mwanadamu. (Makinika “Mapenzi yangu” msitari wa 10. Linakiliwa na umwagikaji damu wa Yesu Kristo (Luka 22:20)

2) JINSI YA KUJIFUNZA MAANDIKO

Soma Isaya 28:9 – 13

- a. Fungu juu ya Fungu: Fungu ni ukweli uliodhibitishwa wa neno la Mungu. Kwa mfano “Wote wametenda dhambi” “Mungu ni upendo” “Yesu amefufuka”.
- b. Mstari juu ya msitari: Ni hadithi ya kuendelea ya maandiko ambayo hufunga ukweli uliodhibitishwa na Mungu pamoja.
- c. Kidogo hapa, kidogo pale: Ni kutumia ukweli ambao ni msingi wa maandiko ili kuelewa mafungu mengine ya maandiko.

Makinika: Agano jipya imebebwa na Agano la kale na ya kwamba Agano la kale limeelezwa na Agano jipya.

3) KWA SABABU BIBILIA NI PUMZI YA MUNGU, TWAHITAJI USAIDIZI WA ROHO MTAKATIFU ILI KULIELEWA

- a. Mwanadamu bila Roho Mtakatifu hawezi kuelewa mambo kutoka kwa Mungu. (1 Wakorintho 2:14)
- b. Roho Mtakatifu hutufunza na hutusaidia kukumbuka. (Yohana 14:26)

4) NJIA MOJA YA KUJIFUNZA NENO LA MUNGU IMEPEANWA HAPO CHINI. KUNA NJIA ZINGINE:

Tazama Marko 4:35 – 41 na usome kifungu. Sasa jibu maswali kutoka kwa aya hizo:

- a. *Nani?* Nini inayosemwa kuhusu mtu/watu wanaohusika.

Nini mtu huyo anasema? _____

- b. Nini? Nini inayotendeka? Nini matukio? Nini gani mpangilio wa matukio yanayotendeka? _____

c. Wapi? Wapi matukio yanatendeka? Wapi watu wanatoka ama wapi wanaenda?

d. Lini? Lini matukio yalitendeka? _____

e. Kwa nini? Kwa nini hadithi iliwekwa hapa? Mbona iko hapa? Kwa nini mtu anasema _____ anayotenda?

f. Kwa hivyo? Ni utofauti gani ingeleta maishani mwangu kama ninaweka katika matendo _____ ukweli _____ huu?

Swali la Utekelezaji? Ni muda gani yafaa nitumie katika wiki kusoma na kujifunza

Kazi ya kufanya: Soma Zaburi 119:89 – 176, kariri Zaburi 119:105 na ombea moja kwa mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Mungu Baba

Neno la Mungu lina umuhimu gani kwako? Linaweza badilisha maisha yako? _____

MUNGU BABA

1) KUWEKO KWA MUNGU:

- a. Bibilia haitaji kudhibitisha uwepo wa Mungu. Ukweli ya kwamba kuna Mungu imefunzwa kote maandikoni. Msitari wa kwanza wa Bibilia, Mwanzo 1:1 ni mfano: *Hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na nchi*. Kuweko kwa Mungu kumetolewa kama kauli ambayo haitaji kudhibitishwa. Mtu yule anayesema hakuna Mungu anaitwa mjinga Zaburi 14:1

- b. Kando na bibilia, kuna shahidi kadhaa zinazoonyesha kuwepo kwa Mungu.
 - 1) Mwanadamu kila mara ameamini katika Mungu/Mwanadamu daima aliamini katika utu wote.
 - 2) Twajua ya kwamba viumbe mpaka viwe na muumbaji. Ulimwengu hauwezikuweko bila chanzo.
 - 3) Mpangilio wa ajabu tunaouona katika uumbaji lazima kuwe na msanii mchoraji au muumbaji.
 - 4) Kwa kuwa mwanadamu ni kiumbe chenye akili nyingi, muumba wake lazima awe na utaratibu wa juu sana iliaweze kumuumba.

2) ASILI YA MUNGU:

a. Mungu ni roho: Haonekani:

1) Yohana 1:18 _____

2) Yohana 4:24 _____

b. Mungu ni mtu. Majina yametumika kumhusu yeye

1) Kutoka 3:14 _____

2) Kutoka 6:3 _____

3) SIFA ZA MUNGU

a. Yeye ako kila mahali- Yeremia 23:23 – 24

b. Yeye ni wa nguvu kuu- Yeremia 32:17 & 27

c. Yeye anajua kila kitu- Ayubu 34:21

d. Yeye ni wa milele- Kumbukumbu La Torati 33:27

e. Yeye ni mtakatifu (safi, bila najisi) - Isaya 6:3

f. Yeye ni wa haki (kila wakati hutenda ya haki) Zaburi 145:17

g. Yeye ni wa huruma (hatupi kile tunachostahili)-Kumbukumbu La Torati 4:31

h. Yeye ni mwaminifu (hawezi akakuachilia) -Kumbukumbu La Torati 7:9

i. Yeye habadiliki (yeye ni yule yule) -Malaki 3:6

j. Yeye ni waajabu (hutufanya kuhisi wa kustahili heshima) -
Kumbukumbu La Torati 7:21

k. Tabia za kibinafsi ambazo amepewa

1) Yeye ni wa maarifa – Isaya 55:8 – 10

2) Wa hisia – Mwanzo 6:6

3) Mapenzi yake/taka lake – Yoshua 3:9 – 10

4) UPENDO WA MUNGU:

a. Ni nini kiini sana ya asili yake? 1 Yohana 4:7 – 8 & 16

b. Ni nani Mungu anapenda?

1) Mathayo 3:17 _____

2) Yohana 3:16 _____

c. Mungu alionyesha aje upendo wake kwetu? Warumi 5:8

d. Nahisi aje upendo wa Mungu kila siku? Warumi 5:5

5) BABA NI MUNGU:

Baba hushikilia nafasi ya mamlaka ndani ya Uungu. Yeye si zaidi ya Mwana wala Roho mtakatifu lakini hupeana mamlaka kwa huduma zao -Yohana 6:38 na Yohana 14:16

Kazi ya kufanya: Soma Yohana 8, kariri 1 Yohana 1:3 na ombea moja kwa mwingine.

.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Yesu Mwana

Je, waweza mwita Mungu baba “Papa” ama “baba”? Warumi 8:15

YESU MWANA

1) YESU ANAZO SIFA ZOTE ZA MUNGU:

- a. Ako kila mahali – Mathayo 28:18 – 20
- b. Ana nguvu kuu – Mathayo 28:18
- c. Anajua kila kitu – Yohana 16:30
- d. Wamilele – Yohana 1:1 –2
- e. Mtakatifu – Matendo 3:14
- f. Yeye ni muumbaji – Wakolosai 1:16 – 17
- g. Mwaminifu – 2 Wathesalonike 3:3
- h. Wa huruma – Yuda 21

2) YESU ANAITWA MUNGU KATIKA AGANO JIPYA:

- a. Yohana 10:29 – 30 _____
- b. Yohana 20:28 _____
- c. Nani anaitwa Mungu katika Waebrania 1:8? _____

3) UPEKEE WA YESU:

Maana ya upekee – Ni kuwa yeye pekee tu

- a. Upekee wa kuzaliwa na bikira:
 - 1) Ulitabiriwa na Isaya 7:14
 - 2) Ulitimizwa katika Mathayo 1:18 – 25
- b. Upekee katika kuishi maisha yasio na dhambi (Waebrania 4:14 – 16)
- c. Upekee katika kifo chake:
 - 1) Mbona alikufa? 1 Petro 3:18

2) Alitengwa kutoka kwa baba kwa mara ya kwanza. (Mathayo 27:46)

- d. Upekee wa kufufuka kutoka kwa wafu:
 - 1) Imenakiliwa katika bibilia – Mathayo 28, Marko 16, Luka 24, Yohana 20 na 21
 - 2) Ilishuhudiwa na watu zaidi ya mia tano (1 Wakorintho 15:1 – 8)
 - 3) Kwa sababu ya nguvu zake juu ya kifo na dhambi, pia sisi tunazo nguvu za kiroho maishani mwetu – 1 Wakorintho 15:12 – 14, 56 na Warumi 5:10
 - 4) Imani ya kikristo imweweka nanga kwa kufufuka kwake.
1 Wakorintho 15:17

4) KRISTO ANATAMANI TUISHI MAISHA YETU NDANI YAKE:

Soma Wagalatia 2:20 ili kujibu maswali haya mawili:

- a. Ni nani huishi ndani yetu tunapokuwa waumini?

b. Wafikiria aje haya huenda yakabadilisha maisha yako?

5) MAISHA TU YALIYOMPENDEZA BABA YALIKUWA YA MWANAKE:

a. Nani yafaa tumsikilize? Luka 9:35

b. Ni nani ndiye njia ya kwenda kwa baba? Yohana 14:6

Swali la Utekelezaji: Ni tabia gani ya Yesu unayopata kuwa ya nguvu sana?

Kazi ya kufanya: Soma Yohana 3-4, kariri Yohana 3:16 na ombea moja kwa mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali:

Hakikisho

Je waweza sema yakwamba wamjua Yesu wana wa Mungu vyema wiki hili?

HAKIKISHO

Tumehakikishiwa wokovu wetu kwa sababu ya mamlaka ya neno la Mungu. Tunazo ishara kadha tunazotazama na tujue ya kwamba tumeokoka na tunao uzima wa milele.

1) MUNGU AMEAHIDI UZIMA WA MILELE KATIKA NENO LAKE

a. Kulingana na Yohana 1:12, Ni ahadi gani imehusishwa na kumpokea Yesu?

b. Yohana 3:16 yasema ya kwamba yeyote amwaminiye Yesu ana?

c. Yohana 5:24 yasema ya kwamba yule amwaminiye Mungu hatapitia kwenye:

d. Yohana 10:27 – 28 twajifunza ya kwamba hatutawai:

2) ROHO MTAKATIFU HUTUPA HAKIKISHO LA WOKOVU WETU:

- a. Kulingana na Warumi 8:16 – 17, Roho Mtakatifu hutoa ushuhuda wa nini maishani mwetu?

- b. Nini kibali cha maisha yetu ya usoni kulingana na Waefeso 1:13 – 14?

3) GEUKIA WARAKA WA KWANZA WA YOHANA NI KUSUDIO GANI YA BARUA YA YOHANA VILE IMEWEKWA KWA 1 YOHANA 5:13?

Mtume Yohana anatumia maneno, “Twajua” (tuko na hakikisho) mara zaidi ya thelathini kwa barua yake ilikusaidia waumini kuelewa kuna hakikisho la wokovu. Barua hii uchukuliwa kuwa na maelezo bora jinsi sisi kama waamini twaweza kweli kujua kwamba wokovu wetu ni halisi.

- a. Kulingana na 1 Yohana 2:3 – 5, Je twajuaje kuwa kweli *twamjua yeye*?

- b. Katika 1 Yohana 2:21 – 23, Ni tendo gani hapa ambalo liko nje na hakikisho la wokovu?

- c. Ni msingi gani wa hakikisho katika 1 Yohana 3:14 – 15?

- d. Katika 1 Yohana 4:13, Nini Mungu amepoa wana wake kutuletea hakikisho ya wokovu?

- e. Kulingana na 1 Yohana 4:14 – 15, kazi gani Roho Mtakatifu hutoa ndani yetu ambayo huleta hakikisho?

4) NI MUNGU NDIYE HUFANYA KAZI:

- a. Wafilipi 1:3 – 6. Yatwambia ya kwamba ni Mungu ndiye mwanzilishi wa kazi njema ndani mwetu.
- b. Ni kwa muda gani ataendelea na kazi hii njema?.

Mungu anataka wewe na mimi tujue ya kwamba tuko na uzima wa milele (1 Yohana 5:11 - 13). Si mapenzi yake tuishi maisha ya wasiwasi kila siku kama tumeokoka. Kama unashaka na wokovu kumbuka ya kwamba wokovu wetu umeegemea kazi kamilifu ya Mungu kwetu. Hata kama mioyo yetu wakati mwingine husahau hayo, bado ni ukweli (1 Yohana 3:19 – 20). Omba na uliza Mungu akukumbushe uaminifu wake ili tufuate ahadi zake.

Kazi ya kufanya : Soma 1 Yohana, kariri Wafilipi 1:6 na ombea moja kwa mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Maombi

Ni kwa nini kila mara yafaa tuwe na shukrani kwa neno la Mungu? _____

“Kila mtu huomba katika wakati moja au mwingine. Hata mtu yule anayesema, “mimi si mwamini Mungu” ulia wakati shida zimeingia, “Mungu nisaidie”. Sisi sote twalazimika maombi wakati moja au mwingine. Maombi ni fursa moja kubwa Mungu amepea mwanadamu. Twaweza kuja katika uwepo wa Mungu, Muumbaji, na tuongee na yeye. Na la zaidi, kila wakati hutusikiliza!”

Kutoka kwa kitabu cha Chuck Smith kuhusu
Maombi Mwafaka Maishani, Ukurusa 9.

MAOMBI

1) MAOMBI NI NINI? _____

2) NANI AFAA AOMBE?

Zaburi 32:6 _____

3) NANI ANAFAA TUOMBE KWAKE?

Mathayo 6:5-15 _____

4) NINI YAFAA TUOMBEE?

- e. Wafilipi 4:6 _____
- f. Mathayo 6:10 _____
- g. Mathayo 9:38 _____
- h. 2 Wathesolonike 3:1 _____
- i. Yakobo 5:13 – 16 _____
- j. Waefeso 3:14 – 19 _____

5) WAPI YAFAA TUOMBEE?

- a. 1 Wakorintho 1:2 _____
- b. Luka 19:46 _____
- c. Mathayo 6:6 _____

6) NI WAKATI GANI YAFAA TUOMBE?

- a. Luka 18:1 _____
- b. 1 Wathesalonike 3:10 _____
- c. Zaburi 61:2 _____

7) KWA NINI YAFAA TUOMBE?

- a. Luka 22:40 _____
- b. Waefeso 6:10 – 12 & 18 _____
- c. Waefeso 3:14 – 20 _____
- d. Yohana 15:5 _____

8) VIPI YAFAA TUOMBE?

- a. Warumi 8:26 _____
- b. 1 Yohana 5:14 _____
- c. Yuda 20 _____
- d. 1 Wakorintho 14:15 _____

9) VIZUIZI KATIKA MAOMBI

a. Isaya 59:2 _____

b. Yakobo 1:6–8 _____

c. Yakobo 4:3 _____

d. Luka 18:9–14 _____

Kazi ya kufanya : Soma Waefeso 1:15 – 23 na 3:14 – 21. Kariri Yakobo 5:16 na ombea moja na mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Shetani Na Vita Za

Kiroho

Nini huzuia maombi yetu yasijibiwe? _____

SHETANI NA VITA ZA KIROHO

1) MAJINA YAKE HUTUPA MWANGAZA KUHUSU TABIA ZAKE

MBAYA:

- a. “Shetani” ni jina lake ambalo hutumika sana mara kwa mara – Limetumika zaidi ya mara hamsini – Linamaanisha “mshitaki”, adui” au “mpinzani”.
- b. Jina “ibilisi” limetumika zaidi ya mara thelathini.
- c. Yohana 8:44 _____
- d. 2 Wakorintho 4:4 _____
- e. 2 Wakorintho 11:13 – 15 _____
- f. Waefeso 2:2 _____
- g. 1 Wathesalonike 3:5 na Mathayo 4:3 _____
- h. Ufunuo 9:11 _____
- i. Ufunuo 12:10 _____

2) SHETANI HUFANYA KAZI AJE?

- a. Waefeso 6:11 _____
 - b. 1 Petero 5:8–9 _____
 - c. Yohana 8:44 _____
 - d. Mwanzo 3:13 na Ufunuo 20:10 _____
-

3) LAKINI YESU ALIKUJA KUFANYA NINI KULINGANA NA 1 YOHANA 3:8?

VITA ZA KIROHO

1. TUNASIMAMA NANGUVU KATIKA BWANA NA KATIKA NGUVU NA UWEZA WAKE – WAEFESO 6:10- 18 HUTUAMBIA JINSI

2. TWAENI SILAHA ZOTE ZA MUNGU (ZOTE)

- a) ***Mshipi wa ukweli*** – Ukweli hushinda udanganyifu na uongo. hututayarisha kutembea wima katika maisha yetu ya kikristo.
- b) ***Dirii ya haki*** – Hi hunena matendo ya haki mwamini hutenda. Hukinga moyo wa mwanajeshi (Tazama 2 Timotheo 2:4).
- c) ***Viatu vya injili*** – Viatu hunena kusonga na kujiandaa. Yafaa tuwe tayari kutumia neno la Mungu katika vita za kiroho. (Tazama 1 Petero 3:15).
- d) ***Ngao ya imani*** – Ngao hutukinga kutokana na kuvamiwa (ile mishale) ya shetani. (Kama vile; majaribu, mawazo machafu). Kwa yote, twaa hii silaha).
- e) ***Kofia ya wokovu*** – yamaanisha kuliweka ndani yetu neno la Mungu ambalo litasaidia kukinga mawazo yetu kutokana na kutoamini, ulimwengu, mwili na mwovu. Litatufanya kuwa salama katika uhusiano wetu na Bwana.
- f) ***Upanga ambao ni neno la Mungu*** – Hii ni silaha yetu ya pekee ya kupigana vita. Wakati tumevamiwa, hujibu kwa neno la Mungu.

3. GUNDUA YA KWAMBA SI VITA ZA KIMWILI BALI NI ZA KIROHO:

Soma 2 Wakorintho 10: 3 – 7

- a. Ni nini silaha za kiroho zaweza timiza?

4. JE YESU ALIJIBU AJE KWA MASHAMBULIZI YA SHETANI?

- a. Soma Mathayo 4:1 – 11 ni jibu maswali haya:

1. Hali halisi ya Yesu ilikuwa aje?

2. Yesu alimjibu vipi shetani baada ya kumsawazisha kufanya mapenzi yake matatu?

a. _____

b. _____

c. _____

3. Je, hii inatwaambiwa nini kuhusu kuyachukulia majaribu ya kila namna? _____

5. NI NINI AHADI YA 1 YOHANA 4:4?

Kazi ya kufanya: Soma Mathayo 4 na Yuda, kariri Waefeso 6:12 na ombea moja na mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Kumweka Kristo Kwanza

Je 1 Yohana 4:4 ilikuhudumiaje wiki hii? _____

KUMWEKA KRISTO KWANZA

1. MAANA YA UBWANA:

Ubwana wa Yesu Kristo ni unyenyekevu na kujiachilia kwa kila siku kwa mamlaka na uongozi wa Yesu Kristo, tukitambua ukuu wake juu yetu ya kutuongoza. Soma 2 Wakorintho 5:14– 15 na Wakolosai 1:18

2. JE NI MPANGO UPI WA YESU KWA WANAFUNZI WAKE?

a) Luka 9:23 unena kuhusu moyo wa wanafunzi:

Kwa yeyote anataka kumfuata Yesu na kuwa mwanafunzi wake yeye yafaa:

1. _____

Kumweka Bwana na wengine kwanza, na kuacha kuishi maisha ya kujifurahisha mwenyewe.

2. _____

Kutwaa msalaba wake kila siku: Kunyenyekesha mapenzi yetu kwa mapenzi ya Mungu. Yesu alifanya hivyo – Soma Luka 22:42.

3. _____

Kumfuata Yesu na sio mwingine ama kingine. Soma Mathayo 4:19 na 1 Petro 2:21 kwa mengi.

- b) Kanuni zima la Ubwana ni kule kujiondoa katika enzi ya maisha yetu na kumkaribisha Yesu kuketi katika enzi hiyo na atawale, tukimwamini atende mema kwetu.
- c) Kupigana na unyenyekevu: Kuna sababu mbili kwa nini watu hawamtambui Yesu Kristo kama Bwana wa maisha yao.
 - 1) Twaogopa ya kwamba Mungu anaweza twambia kufanya jambo ambalo hatutaki.
 - 3) Hatuna uhakika ya kwamba Mungu anamema kwetu.
 - 4) Hata hivyo, fikiria Yeremia 29:11 – 14

3. NITAJUAJE KRISTO NI BWANA WA MAISHA YANGU?

a) Kulingana na Yohana 14: 15, 21 & 23, twaonyesha upendo kwa Yesu na :

b) Yakobo 1:22 – 25 Yatwambia ya kwamba lazima tusoma neno la Mungu, ona mapenzi ya Mungu kwa maisha yetu:

4. WENGINE WAJUAJE KRISTO NI BWANA WA MAISHA YANGU?

a) Yohana 13:35 Yasema ni nini alama ya mwanafunzi wa Yesu?

5. NI BARAKA GANI YA KUMWEKA KRISTO KWANZA MAISHANI?

- a) 1 Petro 3:15 – 16 _____
- b) Warumi 12:1 – 2 _____
- c) Warumi 6:22 _____

Ubwana wa Yesu Kristo ni jambo kuu katika maisha ya mkristo. Twajua wale ambao wanatuzingira ambao wanavuna matokeo yao ya kutotii. Yesu anayo mema kwetu. Tunapaswa tumpe maisha yetu yote na tuishi kwa Yeye peke yake kila siku. Ndipo tutaweza hisi maisha timilifu aliyotuhaidi. Tunapoendelea kumkiri Yesu Kristo kuwa Bwana wa maisha yetu, tuna uhakika wa Imani ya kweli mioyoni yetu. Soma Warumi 10:9 – 13.

Swali la Utekelezaji: Ni nini unifanya kutoachilia Yesu kuongoza maisha yangu?

Kazi ya kufanya : Soma Warumi 7 na 8, kariri Mathayo 16:24 na ombea moja na mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Ushirika

Yamaanisha nini kuwa mfuasi wa Yesu? _____

USHIRIKA

1. MAANA

Ushirika ni kushirikiana na wengine katika kina na njia ya kibinafsi. Ni kujumuika na watu katika njia ya kirafiki ambao wana malengo na haja moja.

2. Tofauti kati ya mwaminio na ulimwengu

Soma 1 Petro 2:9 – 11 na jibu maswali nne yafuatayo.

a) Ni majina gani Petero uwatuita katika mstari wa 9?

b) Je, sisi tumekuwa watu wake daima kulingana na msitari wa 10?

b. Je, tunatambuliwa aje katika ulimwengu huu wa sasa kulingana na msitari wa 11? _____

c. Itikio letu lafa liwe aje? (Msitari 11) _____

3. NA NANI TUNAYEMSHIRIKI?

a) 2 Wakorintho 13:14 _____

b) 1 Yohana 1:3 _____

c) 1 Yohana 1:7 _____

4. NI NINI YATUTUA MOYO KWA USHIRIKA?

a) Warumi 8:35 – 39 _____

b) 1 Yohana 2:3 – 6 _____

c) Waebrania 10:24 – 25 _____

5. MATENDO YA KANISA YA KWANZA:

a) Matendo ya mitume 2:42 yaeleza matendo manne yaliyofanywa na kanisa:

b) *Swali la Utekelezaji.* Ni jinsi gani unadhani kanisa leo ufuata mfano wao?

6. JAMBO KUU LA USHIRIKA NI UPENDO:

a. Yohana 13:34-35 _____

b. 1 Yohana 3:1 _____

7. SISI UFANYA NINI WAKATI TUNASHIRIKIANA?

- a. Waebrania 10:24-25 _____
- b. Wagalatia 6:10 _____
- c. Warumi 15:25 _____
- d. Warumi 12:13 _____
- e. Matendo ta mitume 17:11 _____

8. JE, USHIRIKA NI CHAGUO LA WAKRISTO?

- a) Waebrania 10:25 _____
- b) Nini wafikiria ni hatari kwako kwa kutokuwa katika ushirika na wakristo wengine?

Kazi ya kufanya: Soma wafilipi, kariri Waebrania 10:25 na ombea moja na mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Roho Mtakatifu

Baraka gani ulipokea baada ya kuwa na ushirika wiki hili? _____

ROHO MTAKATIFU, UUNGU WAKE NA UTU WAKE.

1. ROHO MTAKATIFU NI KATIKA UTU (MTU):

- a. Roho mtakatifu si mvuto wa utu, nguvu wala kuadhiri. *Ni mtu.*
 - b. Biblia hutumia maneno yakuonyesha mtu katika kigiriki n akiingereza inapongea kuhusu Roho mtakatifu – yeye
 - c. Katika Yohana 14:16, Je, ni nani “yeye” yamaanisha?
-

2. HUFUNYA VITU AMBAVYO MTU TU HUWEZA KUFANYA

- a. Yohana 14:26 _____
- b. Matendo ya mitume 13:2 _____
- c. Yohana 16:8 _____
- d. Warumi 8:14 _____

3. KUWA MTU, HUADHIRIKA NA MATENDO YETU NA DHAMIRA YETU.

- a. Twaweza mdanganya – Matendo 5:1 – 3
- b. Twaweza mkasirisha – Waefeso 4:30
- c. Twaweza mpoesha – 1 Wathesalonike 5:19
- d. Twaweza mtusi – Waebrania 10:29

4. ROHO MTAKATIFU HUWA NA TABIA ZA MUNGU.

- a. Yuko kila mahali – Zaburi 139:7 – 10
- b. Mwenye nguvu – Luka 1:35
- c. Ajua kila kitu – Yohana 14:26 na 16:12 – 13
- d. Wamilele – Waebrania 9:14
- e. Mtakatifu – Warumi 1:4
- f. Muumba – Ayubu 33:4 na Zaburi 104:30

5. YEYE NI TOFAUTI NA BABA NA MWANA:

- a. Baba, Mwana na Roho Mtakatifu kila moja ameongelewa katika Mathayo 28:19.
- b. Wakati Yesu alikuwa akibatizwa, Baba alinena na akatuma Roho Mtakatifu akaa juu ya Mwana – Luka 3:21 – 22.

6. JE, ROHO MTAKATIFU HUFANYA NINI TUNAPOOKOKA?

- a. Yohana 3:3-8 _____
- b. Tito 3:4 – 7 _____
- c. 1 Wakorintho 3:16 na 6 : 19 _____
- d. Yohana 7:37 – 39 _____
- e. Waefeso 1:13 – 14 _____

Roho Mtakatifu ametambuliwa kama Mungu katika Matendo 5:3 – 4 na ako kazini ndani ya mwanadamu, akimtia hatiani katika dhambi na kumwongoza mwamini katika ukweli wote jinsi Yohana 16:5 – 15 yaonyesha.

MUNGU KATIKA UTATU

1. BIBLIA YAFUNZA YAKWAMBA KUNA MUNGU MOJA TU.

Soma Kumbukumbu La Torati 4:3 na 6:4, 2 Samuel 7:22 na Isaya 43:10 – 13

2. MAFUNZO YA UTATU HAYAKUELEZWA KATIKA AGANO LA KALE LAKINI ILITUMIKA.

Soma na utambue Mwanzo 1:26, 3:22 na 11:7.

3. KATIKA MWANZO 1:1 NENO MUNGU KWA KIEBRANIA IKO KATIKA WINGI (ELOHIM).

- a. Katika kiebrania, neno Mugu katika umoja I “EL”
- b. Katika kiebrania neno Mungu wawili ni “ELAH”
- c. Katika kiebrania neno Mungu kwa wingi (tatu ama zaidi) ni “ELOHIM”

4. USHUHUDA WA UTATU IMEELEZWA KATIKA AGANO JIPYA.

Soma na utambue Mathayo 3:16 – 17, 1 Petero 1:2 na Yuda 20-21

5. KWA MUHTASARI

- a. Mungu ni watu watatu (Baba, Mwana na Roho Mtakatifu).
- b. Kila moja ni Mungu kamili.
- c. Kuna Mungu moja.

Utatu ni jambo gumu kushika au kuelewa. Katika neno lote la Mungu, utatu ni njia pekee twaweza eleza watu watatu katika uongozi wa Mungu. Tena ni vema kukumbuka maneno ya kumbukumbu La Torati 29:29.

Kazi ya kufanya: Soma Yohana 14-17, kariri Yohana 14:16 na ombea moja na mwingine.

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Maisha yaliyojaa roho

Awamu ya kwanza

Katika njia gani uliona Roho Mtakatifu katika kazi maishani mwako wiki hili?

MAISHA YALIYOJAA ROHO, AWAMU YA 1

1. ROHO MTAKATIFU HUTUWEKA KATIKA MWILI WA KRISTO.

a. Mwili wa nani kulingana na 1 Wakorintho 12:27?

b. Je, washirika wote katika kanisa sawa kulingana na 1 Wakorintho 12:14 & 17 na Waarumi 12:4 – 5? _____

c. Nani hutupea nafasi katika mwili? Tazama 1 Wakorintho 12:18 na Waefeso 4:11 – 12

d. Kulingana na 1 Wakorintho 12:21 – 25 na 1 Petro 4:10 Je, sote twahitajika katika mwili? _____
kwa nini? _____

e. Je, wahitaji washirika wengine wa mwili huu? Tazama 1 Wakorintho 12:21- 26

kwa nini? _____

f. Nani kiongozi wa mwili? Tazama Wakolosai 1:18 na Waefeso 1:22

2. ROHO MTAKATIFU HUMPA MWAMINI VIPANDE FULANI NA UWEZO:

Fungua 1 Wakorintho 12:

a. Kulingana na mistari 4 – 6 Je, kila moja ako na kipawa sawa?

b. Je, kunaye yeyote ambaye hana kipawa hata kimoja kulingana na mistari wa 7?

c. Ni kwa faida ya nani Mungu alipeana vipawa hivi?

d. Je, ni mifano ya vipawa gani kulingana na mistari wa 8 -10?

e. Nani huchagua upeanaji wa vipawa hivi? (mistari 11) _____

f. Kulingana na mistari wa 31, Nini Twaweza kuombea?

g. Je, ni kipawa kipi kuu kulingana na Paulo katika 1 Wakorintho 13:13?

h. Paulo atoa kipi kuu kulingana na Paulo katika 1 Wakorintho 13:1 -3 kuhusu umuhimu wa upendo. Katika mistari hii, gani muhimu sana, kutumia vipawa vyetu ama kuonyesha upendo? _____

kwa nini? _____

3. MUHTASARI

Unapokuwa Mkristo, hapo hapo unakua mwana wa Mungu, na unawekwa katika familia mpya ya kiroho, mwili na Kristo. Mwili wa mwanadamu hufanya kazi bora wakati kila kiungo hutimiza kazi iliundwa kufanya. Mwili wa Kristo uko vivyo hivyo. Ni ya afya wakati kila mtu anapokua kiroho akitimiza kazi yake ya kipekee.

Swali la kuweka katika matendo: Katika mwili wa Yesu kristo, na amini sehemu yangu ya utumishi ni gani? Na ni nini nafanya kuhusu hiyo sehemu?

Kazi ya kufanya: Soma 1 Wakorintho 12 – 14 kariri 1 Wakorintho 13:13 na ombea moja na mwingine

Kuandika mambo muhimu/Maswali: _____

Maisha Yaliyojaa Roho

Awamu ya pili

Je, yamaanisha nini kwako kuwa sehemu ya mwili wa Kristo?

MAISHA YALIYOJAA ROHO, AWAMU YA PILI

1. AHADI YA KUJA KWA ROHO MTAKATIFU:

- a. Ilitabiriwa katika agano la kale - Yoeli 2:28 – 32
- b. Yesu aliitoa ahadi katika agano jipya – Yohana 14:16 – 17 na 15:26 – 27

2. KATIKA MATENDO 1:4 – 5, YESU ALIWAAMBIA WANAFUNZI WAKE WANGOJEE NINI?

3. FUNGUA MATENDO 1:8 NA TAMBUA MAMBO HAYA:

- a. Neno ‘nguvu’ hutokana na neno la kigiriki “*dunamis*” ambalo humaanisha “dynamite”. Nguvu na uwezo wa kumshuhudia Kristo hutoka?
-

- b. Kabla tuwe wakristo Roho Mtakatifu alikuwa nasi, akitushawishi kutoka kwa dhambi na hutuvutia kwa Kristo. Tazama Yohana 16:8
- c. Wakati tunapokuwa Wakristo, Roho Mtakatifu uingia ndani mwetu. Tazama Yohana 14:16-17 na 20:22 na 1Wakorintho 3:16
- d. Kuhisi kwa tatu ni wakati Roho Mtakatifu anapokuwa juu yako {epi kwa kigiriki} na hujaa kutiririka. Yohana 7:37-39.
 - 1) Hutiririka katika kigiriki humanisha kububujika
 - 2) Batiza humaanisha furikafurika hadi kutiririka. Tunakuwa njia ya roho matakatifu kutiririka kwa wengine walio karibu nasi.
 - 3) Nini ilitendeka katika mifano hii ya Roho kuja juu ya mwamini? Matendo 10:44-46 _____
 Matendo 19:6 _____

4. NINI HUTENDEKA TUNAPOBATIZWA KWA ROHO MTAKATIFU?

- a. Tunapokea nguvu za kushuhudia Yesu na kumtumikia katika kila eneo anayotuuliza.
- b. Tunapokea nguvu zaidi za kushinda dhambi
- c. Neno huwa hai kwetu.
- d. Uhusiano wetu na Mungu huwa hai na muhimu
- e. Tunapokea vipawa vya kiroho wakati tunapo muomba Mungu na kuuliza ubatizo wa Roho Mtakatifu. Hupokea kwa imani (Tazama Luka 11:9-13 na Wagalatia 3:2-5} Jinsi vile tulivyompokea Yesu Kristo kwa imani.

KUSHIRIKI IMANI YAKO

1. KULINGANA NA 1 PETRO 3:15, NINI YAFAA KUTENDEKA KATIKA MAISHA YETU KABLA KUSHIRI IMANI YETU?

2. JE, YAMANISHA NINI “KUTAKASA” BWANA KATIKA MIOYONI MWETU? _____

3. HOJA MUHIMU KATIKA KUSHIRI IMANI YAKO

- a. Wote wametenda dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu- Warumi 3:23.
- b. Mshahara wa dhambi ni mauti-Warumi 6:23.
- c. Mungu alionyesha upendo wake kwetu kwa kumtuma Yesu Kristo kufaa kwa ajili yetu. Warumi 5:8 na Yohana 3:16
- d. Tunaokolewa kwa imani katika Yesu Kristo -Warumi 10:9-10,13
- e. Soma na tambua mistari hii: Isaya 59:1-2, Yohana 3:3, Matendo 3:19-20, Waefeso 2:8-9

4. SILAHA MUHIMU KWA KUSHUHUDIA

- a. Biblia-Agano jipya ya mfukoni ni sawa
- b. Nakala zenye ujumbe wa biblia kuhusu wokovu- Zapatikana kwa wingi katika maktaba ya kikristo. Tumia zile za kupasha habari vyema na unaridhika nazo
- c. Kariri maandiko. Mistari yenye hapo juu ni sehemu kubwa ya kuanza

5. KUMBUKA

- a. Roho Mtakatifu ndiye atakayekupea maneno na kunena kupitia kwako-Mathayo 10:18-20
- b. Bwana ndiye anayeongeza kanisa kila siku-Matendo 2:47.

Kazi ya kufanya: Soma kitabu cha Matendo, kariri Matendo 1:8, enda weka katika matendo

Mafunzo: _____

Aliyezaliwa mara ya pili...

Hajazaliwa mara ya pili...

Je, unaamini nini?

Wiki kumi na nne za uchanganuzi wa Biblia zimeandikwa kusaidia kuijenga imani yako kama Mkristo, kuchochea vipawa za kiroho ulizopewa na Roho Mtakatifu, na hata kuumarisha uhusiano wako na Baba yetu ambaye aliyekuita kwa jina lako binafsi...

- Nini toba ya kweli na Imani?
- Dhambi, Wokovu na Msamaha-Nimeokoka?
- Je, Biblia ni neno la Mungu ambalo halina dosari yeyote?
- Jinsi gani Biblia yawezaje kunisaidia kuishi maisha inayofurahisha moyo wa Mungu?
- Uungu ni nini?
- Jinsi gani yafaa ni ombe?
- Je, naweza kumweka Kristo kwanza?
- Inamaanisha nini kuishi maisha yaliyojawa na Roho?

Jiunge nasi tunapoketi miguuni pa Bwana wetu kutafuta na kupata majibu ya haya na maswali na mengine zaidi kupitia uchanganuzi wa neno la Mungu ambalo halibadiliki.

“Basi kama mlivyompokea Kristo Yesu, Bwana, enendeni vivyo hivyo katika yeye; wenye shina na wenye kujengwa katika yeye; mmefanywa imara kwa Imani, kama mlivyofundishwa; mkizidi kutoa shukrani.”

(Wakolosai 2:6-7)